

Läkekungsljus i Avesta

Per Gustav Dalhielm, By

I Svensk Botanisk Tidskrift 83 (1989) finns en uppsats av S. Ekman och T. Karlsson, "Grenigt kungsljus och praktkungsljus". Av denna kan man utläsa att vi förutom våra två sedan gammalt inhemska kungsljusarter, vanligt och mörkt kungsljus, har icke mindre än tolv arter, som alla mer eller mindre tillfälligt inkommit till landet från sydligare breddgrader. Av dessa ser man något oftare tre arter. En av dem är läkekungsljus, *Verbascum phlomooides*. Läkekungsljuset liknar vanligt kungsljus med avseende på hårlighet och grenighet. Det har emellertid betydligt större blommor, längre ståndarknappar och stjälk utan nedlöpande kanter. Bestämningsnyckel ingår i ovan nämnda uppsats.

På Dalälvens södra strand, strax öster om Avesta Jernverks industriområde, ligger de s.k. Döda Fallen, med minnen från senaste istidens avsmältningsskede. Nedanför "fallen" mot nuvarande Älvfåra har en utfyllnad skett. Enligt Axel Ingmar, Avesta, tillkom denna huvudsakligen under 1940-talet och består mest av avfall från järnverket, t.ex. slagg från stålugnarna. På grund av detta har marken här en ovanlig kemisk sammansättning, med bl.a. höga halter av tungmetaller. Detta har troligen medverkat till att växttäcket på utfyllnaden är tämligen glest och att växtsortimentet är ovanligt.

Christer Wagenius fann här 1988 pimpinell, *Sanguisorba minor*. Vid besök året därpå tillsammans med undertecknad visade Christer mig även ett stort exemplar av en ärtväxt, som befanns vara esparsett, *Onobrychis viciifolia*. Vi såg då även ett blommande exemplar av ett kungsljus som vi inte kunde bestämma till art. 1990 insamlade jag delar av detta, som då förekom i två blommande ex och ett antal förstaårsrosetter. Thomas Karlsson i Lund bestämde arten till just läkekungsljus.

I första tillägget till Dalarnes Flora (1970), rapporterades läkekungsljuset ha påträffats 1967 i Norrbärke: Björsjö hytta på slagg, alltså en liknande växtplats som den i Avesta.

Bild: Malin Ingvar-Nilsson